
Forskeruddannelser
Det Humanistiske Fakultet, Syddansk Universitet

Rapport om tilfredshedsundersøgelser Februar/Maj 2005

Behandlet på Ph.D.-studienævnets møde den 23. juni 2005

1	Oversigt	1
1.1	Svarprocenter	
1.2	Indskrivningsår	
1.3	Aflevering	
2	Overordnet tilfredshed	4
3	Vejledning	5
4	Kursusaktivitet	10
5	Undervisningsdelen	12
6	Institutternes rolle	12
7	Forslag til forbedring	13
8	Konklusion	16
9	Efterskrift	17

1 Oversigt

Institut for Sprog og Kommunikation v/lektor Hans Jørgen Ladegaard har i februar 2005 udsendt et spørgeskema til samtlige tidligere og nuværende Ph.D.-studerende ved instituttet. Ph.D.-studienævnet har i maj 2005 fulgt initiativet op med et web-baseret spørgeskema. Opfordringen om at udfylde dette elektroniske skema blev sendt til Ph.D.-

studerende ved alle andre institutter end Institut for Sprog og Kommunikation, og fulgt op af 2 rykkere. I nærværende rapport refereres Ph.D.-Studienævnets undersøgelse som 'Ph.D.-SN' og undersøgelsen ved Institut for Sprog og Kommunikation som 'ISK'. Begge spørgeskemaundersøgelser svarer i store dele til hinanden, men er ikke helt identiske. I den følgende gennemgang vil Ph.D.-studienævnet for hvert spørgsmål først behandle Ph.D.-SN-undersøgelsen og herefter ISK-undersøgelsen.

Resultaterne fra ISK-undersøgelsen er i en særskilt rapport sendt til institutleder Steffen Nordahl Lund. Nærværende rapport integrerer resultaterne fra ISK-undersøgelsen og dækker således alle institutter ved Det Humanistiske Fakultet, SDU.

1.1 Svarprocenter

Opfordringen til at udfylde det web-baserede spørgeskema blev sendt ud til 170 tidligere og nuværende Ph.D.-studerende ved fakultetet. Omtrent 10 breve er kommet retur på grund af adressefejl. Der har været mindre tekniske problemer med det web-baserede spørgeskema, idet websiden også har medtalt de skemaer som ikke blev færdig udfyldt. Disse overskydende svar og enkelte dubletter er blevet fjernet, således at det samlede antal besvarelser bliver 101. Da ikke alle respondenter har besvaret alle spørgsmål, svarer summen af besvarelserne ikke altid til 101. Besvarelserne fordeler sig som følger:

Institut for Historie, Kultur og Samfundsbeskrivelse (IHKS)	40
Institut for Litteratur, Kultur og Medier (ILKM)	32
Institut for Fagsprog, Kommunikation og Informationsvidenskab (IFKI)	3
Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier (IFPR)	22
(heraf DIG 12, IFPR 6, IFPU 2, Filosofi 2)	
To yderligere svar fra Institut for Sprog og Kommunikation	2
Anonym	3
I alt	101

ISK-spørgeskema har været udsendt til 57 nuværende og tidligere Ph.D.-studerende. 24 af disse har svaret (=42%). Dermed ligger besvarelsesprocenten ved ISK under den svarprocent som Ph.D.-studienævnets skema opnåede. En årsag hertil kan muligvis være, at Institut for Sprog og Kommunikation har udsendt skema til samtlige Ph.D.-studerende ved instituttet gennem årene og ikke kun til de sidste 10 årgange. Endvidere

kan det have spillet en rolle, at ISK-spørgeskema blev udsendt i skriftlig form, og ikke rykket for svar.

Forskellen i populationen for de to spørgeskemaer har også en anden effekt. Ph.D.-uddannelsen blev etableret i de tidlige 90'ere. Uddannelsen er løbende justeret, strammet op og nye ressourcer for de studerende er blevet udviklet, fx forskellige typer af kurser og nationale resp. lokale forskerskoler. De studerende har over disse ca. 15 år således oplevet forskellige former for Ph.D. uddannelse. Dette skal man huske på, når besvarelsene presser kompleksiteten ned i et tal. Problemet er større i ISK-undersøgelsen end i Ph.D.-SN-undersøgelsen som 'kun' tager de sidste 10 årgange som population for undersøgelsen.

1.2 Indskrivningsår

Fordeling på årgange	Ph.D.-SN
1993	1
1995	6
1996	4
1997	6
1998	6
1999	14
2000	19
2001	8
2002	14
2003	10
2004	9
2005	3
Ikke oplyst	1
i alt	101

Tabel 1: Indskrivningsår (Ph.D.-SN)

Der foreligger ikke oplysninger om ISK-respondenternes indskrivningsår.

1.3 Aflevering

	Har afleveret	afleverer senere	regner ikke med at aflevere	I alt
PH.D.-SN	49	48	3	100
	Har forsvaret	forventer at forsvare	regner ikke med at forsvare	
ISK	14	7	3	24

Tabel 2: Aflevering (Ph.D.-SN og ISK)

En større andel af respondenterne til Ph.D.-SN-undersøgelsen er stadig i gang med deres Ph.D.-uddannelse. I begge undersøgelser er der 3 respondenter som er kuldsejlet med deres projekt. For at vurdere andelen af mislykkede projekter skal antallet af ikke-afsluttede eller mislykkede projekter afklares for alle institutter.

2 Overordnet tilfredshed

Har du oplevet dit Ph.D.-forløb generelt som	Antal
Tilfredsstillende og meget tilfredsstillende	71
Mindre tilfredsstillende	18
Ikke tilfredsstillende	10
Total	99

Tabel 3: Overordnet tilfredshed (Ph.D.-SN)

Gruppen, som ikke har været tilfredse, fordeler sig som følgende: IHKS: 3, ILKM: 4, DIG 3, IFPR 1.

ISK har spurgt om respondenterne har 'oplevet (deres) Ph.d-forløb generelt som overvejende positivt eller overvejende negativt'. 18 respondenter været tilfredse med deres Ph.D.-forløb, 5 har oplevet forløbet som overvejende negativt og 1 har svaret både-og.

Antallet af mindre og ikke tilfredse respondenter ved Ph.D.-SN er 28, dvs. knap 30%. Det svarer nogenlunde til andelen af negative eller 'både-og' svar ved ISK (1/4)

I kommentarboksen kommenteres som følgende:

	Ph.D.-SN respondenter	ISK respondenter
Tilfreds	Kurser	
	Faglige udfordringer	Spændende Ph.D. projekt
	Løn	
	Vejledning	Vejledning
	Det kollegiale miljø	Forskningsmiljø i forskergrupper
Ikke tilfreds		Gode rammer, venligt arbejdsklima
	Inkompetent resp. manglende og uinteresseret vejledning	Vejledning, manglende økonomi til at betale en kvalificeret ekstern

		vejleder
	Uvidenhed om forpligtelser og regler vedr. uddannelsen	Uklarhed omkring rettigheder og pligter
	Manglende fagligt miljø og manglende kontakt med medstuderende	At være overladt til sig selv Manglende forskningsmiljø
	Psykisk arbejdsmiljø, gammeldags 'ånd'	
	Dårlig kommunikation med fakultetet, studieleder for Ph.D.-uddannelsen var usynlig, manglende overholdelse af frister og rammer fra instituttet og fakultetet, manglende opbakning ved vejlederproblemer	

3 Vejledning

I Ph.D.-SN blev der stillet flere spørgsmål i forhold til vejledningskvalitet

Hvordan vil du betegne den vejledning du har fået i forhold til udarbejdelse af afhandlingen?	Antal
Tilfredsstillende og meget tilfredsstillende	23
Mindre tilfredsstillende	16
Ikke tilfredsstillende	16
Ikke relevant	1
Total	100

Tabel 4a: Vejledning mhp. afhandling (Ph.D.-SN)

De i alt 32 mindre og ikke tilfredse respondenter fordeler sig på: IHKS 10 (1/4 af de indkomne svar fra IHKS), ILKM 11 (ca. 1/3), DIG 6 (1/2), IFPR 2. 2 anonyme respondenter hører også til den her gruppe. IFKI-respondenter har været meget tilfredse og de resterende 2 ISK-respondenter tilfredse.

Den sidste svarmulighed 'ikke relevant' er dårligt specificeret i spørgsmålene 4a - 4e. Værdien i dette felt spænder mellem 1 og 30. I forbindelse med de store tal er det uklart hvordan svaret skal forstås, fx om den studerende i ovenstående tabel ikke har modtaget vejledning endnu, fordi vedkommende lige er startet på uddannelsen; har afleveret en 'præstegårdsafhandling*' eller bare har haft en passiv vejleder.

Hvordan vil du betegne den vejledning du har fået i forhold til den undervisning du har udbudt i løbet af din stipendieperiode?	Antal
Tilfredsstillende og meget tilfredsstillende	43
Mindre tilfredsstillende	19
Ikke tilfredsstillende	8
Ikke relevant	30
Total	100

Tabel 4b: Vejledning mhp. undervisning (Ph.D.-SN)

Hvordan vil du betegne den vejledning du har fået i forhold til miljøskifte?	Antal
Tilfredsstillende og meget tilfredsstillende	56
Mindre tilfredsstillende	15
Ikke tilfredsstillende	14
Ikke relevant	15
Total	100

Tabel 4c: Vejledning mhp. miljøskifte (Ph.D.-SN)

Hvordan vil du betegne den vejledning du har fået i forhold til kursusdelen, deltagelse i konferencer og netværksdannelse?	Antal
Tilfredsstillende og meget tilfredsstillende	60
Mindre tilfredsstillende	18
Ikke tilfredsstillende	12
Ikke relevant	10
Total	100

Tabel 4d: Vejledning mhp. konferencer (Ph.D.-SN)

Hvordan vil du betegne den vejledning du har fået i forhold til forsvar af afhandlingen?	Antal
Tilfredsstillende og meget tilfredsstillende	44
Mindre tilfredsstillende	7
Ikke tilfredsstillende	11
Ikke relevant	37
Total	99

Tabel 4e: Vejledning mht forsvar (Ph.D.-SN)

Respondenterne blev også bedt om kort at beskrive hvordan den faglige vejledning er forløbet. Blandt de positive reaktioner nævnes:

- hyppige kontakter med vejleder,
- vejleder gennemlæser arbejds papirer og notater,
- vejleder viser stor velvillighed og interesse,
- gode diskussioner med vejledere,
- regelmæssige møder efter behov.

Blandt de negative reaktioner nævnes:

- Vejlederen skal have faglig kompetence, menneskeligt overskud/psykisk overskud/ samt mange andre ressourcer: tid fx til at påtage sig opgaven. Jeg har oplevet, at vejlederen konstant har været presset på alle måder i sit eget daglige arbejde, og derfor slet ikke har haft alle de mange ressourcer-kompetencer-overskud osv. til at magte en kompetent vejledning.
- Der har været afholdt møder, men uden jævne mellemrum. Vejleder har primært vejledt med kritiske kommentarer, uden at fastlægge kursen for afhandlingens forløb og struktur. Vejlederen har læst afhandlingen igennem i flere omgange, men ikke i det sidste afsluttende forløb, hvor afhandlingen reelt blev skrevet i dens endelige form og indhold (grundet afbrudt samarbejde med vejleder). Vejleder har generelt været for dårlig til at give konstruktiv kritik og har været for fokuseret på at jeg skulle leve op til et bestemt akademisk og lødigt ideal, langt over det niveau der kræves for at gennemføre et Ph.D.-forløb inden for normeret tid.
- halvårslige møder med vejleder, resp. få og korte møder
- Kvalitativt ujævn vejledning fra vejledere uden for SDU
- Vejleder udpeges sent
- Det første halve år var der ingen vejledning. Jeg måtte skrive et pågående spørgsmål til min vejleder for at få svar på om vedkommende faktisk var i stand til at give vejledning. Der har været meget få møder i løbet af processen. Ca. 1 pr. halve år. Vejlederen har ikke læst alt det jeg har skrevet. På centrale områder har jeg fået relevant og nyttig vejledning. Men jeg er heller ikke sikker på, at jeg har været særlig nem at vejlede. I lange perioder har jeg ikke haft lyst til at have en bestemt vejleder. Jeg har haft meget stort udbytte af at indgå i det faglige miljø på instituttet og kritikseminarer har været særdeles givende.

Mener du at din vejleder har været tilstrækkeligt fagligt kvalificeret til at påtage sig opgaven som vejleder?	Antal
ja	77
nej	20
Total	97

Tabel 5a: Vejlederens faglige kvalifikation (Ph.D.-SN)

Respondenterne kunne krydse et alternativ af, så 20 respondenter er utilfredse med deres vejlederes faglige kvalifikationer. Fordelt på institutter viser sig følgende billede

Institut		
IHKS	9	22%
IKLM	7	22%
DIG/IFPR	4	18%
Anonym	1	

Tabel 5b: Vejlederens faglige kvalifikation fordelt på institutter (Ph.D.-SN)

4 respondenter fra IHKS (2), ILKM og IFPR har begrundet deres svar som følger:

- Både og. På mange punkter var vejleder fuld ud kvalificeret, men manglede måske noget på andre - måske blot et udslag af, at jeg selv har udviklet mig meget fagligt. Generelt har jeg dog været meget tilfreds med min vejledning, der er foregået på en sober og hyggelig facon.
- Vejleder kan ikke planlægge og opstille et overkommeligt og gennemførligt projekt for sig selv indenfor en given ramme, og er derfor også ude af stand til at vejlede deri. Ellers fagligt kvalificeret
- Manglende modspil, manglende kritik, manglende indsigt i emnet og litteraturen
- Den første vejleder var sikkert fagligt kvalificeret, men han forstod ikke at vejlede. Han spurgte aldrig, hvorfor jeg havde gjort, som jeg havde gjort, hvis han ikke var enig, han kritiserede bare alt. Han begrundede heller ikke sin kritik. Og han kunne finde på at sætte mig til at gøre ting, der var fagligt ydmygende.~Den nye vejleder er helt anderledes.~Han kritiserer aldrig. Hvis han ikke er enig i mine forslag, kommer han med et eksempel,(...) der illustrerer emnet, fx fra et andet land eller en anden periode. Så kan jeg selv tage stilling, hvad jeg vil gøre med min sag. Vi kan også drøfte de forskellige sider af sagen, og så kommer jeg med mit - nye - løsningsforslag, og så arbejdes der videre derfra. Det er helt anderledes konstruktivt. Det er kun, når sager vedrørende min gamle vejleder kommer op, at der kan være problemer, fordi jeg har følelser iblandet på grund af de mange ydmygelser.

Mener du at din vejleder har været tilstrækkeligt pædagogisk kvalificeret til at påtage sig opgaven som vejleder?	Antal
Ja	81
Nej	15
Total	96

Tabel 6a: Vejlederens pædagogiske kvalifikation (Ph.D.-SN)

Igen kunne respondenterne kun krydse et alternativ af, så 15 respondenter er utilfredse med deres vejleders pædagogiske kvalifikationer. Fordelt på institutter viser sig følgende billede

Institut		
IHKS	3	8%
ILKM	7	22%
DIG/IFPR	4	18%
Anonym	1	

Tabel 6b: Vejlederens pædagogiske kvalifikation fordelt på institutter (Ph.D.-SN)

Også ISK-undersøgelsen har spurgt om tilfredsheden med vejledningen. 11 respondenter svarer, at vejledningen har været meget tilfredsstillende, 5 at den har været tilfredsstillende, 1 synes at den har været mindre tilfredsstillende og 7 svarer at den ikke har været tilfredsstillende. Det er ikke helt overraskende at respondenter, der overordnet er utilfreds med Ph.D.-forløbet ved ISK (6), er mindre tilfreds (1) eller ikke tilfreds (4) med vejledningen. Men det er overraskende, at 3 respondenter har været tilfreds med forløbet og har været meget utilfreds med vejledningen. Utilfredsheden i denne gruppe begrundes med vejlederens manglende kompetence. Der rapporteres ringe kontakt til vejlederen, fx at der ikke har været jævnlige møder mellem vejlederen og den Ph.D.-studerende. Vejlederens interesse for Ph.D.-projektet betvivles, resp. vejlederen blev set som for tilbageholdende og uerfaren. Utilfredsheden har derudover rettet sig mod vejlederens manglende tid, manglende involvering og muligvis manglende kvalifikation. Her har udlandsopholdet og konteksten af et stærkt fagmiljø spillet en rolle og affjedret mangler ved vejledningen.

Generelt fremgår vejledningen som den centrale faktor for både tilfredshed med Ph.D.-forløbet og succes. Men en god vejleder er ikke nødvendigvis det stærkest mulige faglige kort. Det synes at være vejlederens engagement og vejlederens villighed til at bruge tid på projektet, som spiller den centrale rolle. Derudover er der ingen tvivl om at succesrige Ph.D.-forløb kommer fra stærke faglige miljøer. Det kollegiale sammenhold og især det faglige miljø er nævnt flere gange som en central faktor.

4 Kursusaktivitet

Inden for hvilket regi har du taget kurser?	Antal
udbudt af SDU	14
udbudt af en national forskerskole	9
kurser ved forskellige forskerskoler	38
andet	35
Total	96

Tabel 7: Kursusudbydere (Ph.D.-SN)

De 35 respondenter som har svaret 'andet' fordeler sig med 17 fra IHKS og 12 fra ILKM. Det var ikke muligt at afkrydse flere svar i dette skema og en stor del af respondenterne der figurerer under 'andet' har fulgt kurser fra forskellige kursusudbydere. Som 'andet' nævnes også konferencer. Der peges på manglende samarbejde mellem vejleder og forskerskolen.

I ISK-undersøgelsen blev der spurgt om respondenterne har oplevet deres kursusaktivitet som overvejende positiv eller negativ. 18 ud af 24 respondenter har svaret positiv. Tilfredsheden blev begrundet i et stort kursusudbud, frihed mht kursusvalg samt fri adgang til kurser andre steder i landet. 6 respondenter har svaret negativt, heraf 3 som havde været utilfreds med Ph.D.-forløbet generelt. Her begrundes utilfredshed med manglende eller irrelevant kursusudbud. En respondent svarer at der 'i 4 år' ikke har været 'ét eneste kursus der kunne have været relevant' for projektet eller han havde kunnet tænke sig at følge hvis han havde arbejdet med et andet projekt.

Har der været tilstrækkeligt mange relevante kurser for dig at vælge imellem?	Antal Ph.D.-SN	Antal ISK
Ja	43	16
Nej	33	8
Har du savnet kurser, og i givet fald hvilke typer?	18	
Total	94	24

Tabel 8: Kursusrelevans (Ph.D.-SN)

9 respondenter fra IHKS og 4 fra IKLM har savnet kurser. De nævner for få kurser med udveksling mellem Ph.D.-ere, redskabskurser, ikke nok relevante kurser på stipendiatens specielle område, formidlingskurser, IT-kurser. Fra ISK begrundes utilfredshed i manglende udbud, de udbudte kursers manglende relevans for den Ph.D.-studerendes fagområde resp. at nogle kurser var for generelle (basiskurser), andre for specifikke da de vedrørte andre arbejdsområder end den Ph.D.-studerendes.

2/3 af ISK-respondenter svarer ja på samme spørgsmål, mens 8 er utilfredse. Utilfredshed begrundes i manglende udbud, de udbudte kursers manglende relevans for den Ph.D.-studerendes fagområde resp. at nogle kurser var for generelle (basiskurser), andre for specifikke da de vedrørte andre arbejdsområder end den Ph.D.-studerendes. Nogle respondenter bemærker at de har fulgt kurser i forbindelse med deres udlandsophold.

Tilfredsheden med Ph.D.-forløbet er ikke direkte koblet til kursusudbud. Halvdelen af de utilfredse respondenter (spørgsmål 1) er tilfredse med kursusaktivitet og udbud, mens der i absolutte tal er flere der er overordnet tilfredse med forløbet, men ikke med kursusudbuddet.

Utilfredsheden skyldes mangel på kurser der var specifikt relevante for de Ph.D.-studerendes projekt. Enkelte af de utilfredse respondenter er meget negative med henblik på kursernes faglig kvalitet.

5 Undervisningsdelen

Har din undervisning været relateret til dit projekt?	Antal
ja	19
det meste af det	30
noget af det	23
nej	10
ikke relevant	11
Hvis nej, hvorfor ikke?	2
Total	95

Tabel 9: Undervisning (Ph.D.-SN)

Der peges især på at det har været svært at skaffe tilstrækkeligt mange undervisningsmuligheder for Ph.D.-studerende ved DIG. En respondent skriver

- Det er jo stort set ikke muligt at få undervisning på universitetet. Det giver meget dårlige muligheder for formidling for stipendiater ved DIG. Man kunne overveje at droppe formidlingsforpligtelsen på dette institut hvor mange jo har undervist i flere år - og i stedet korte stipendietiden ned til 2,5 år.

I ISK-undersøgelsen blev der spurgt om der var problemer i relation til egen undervisning. 14 respondenter rapporterer ikke problemer med undervisning, mens 9 gør. Her har problemerne været adgang til at få lov til at undervise, uklarhed om kvoten var opfyldt, og manglende pædagogisk vejledning og fravær af støtte fra vejleder og studieleder. Der er ikke sammenfald mellem utilfredsheden med undervisning og utilfredshed med kursusforhold, dog bortset fra dem der har været utilfreds med hele forløbet.

6 Institutternes rolle

Mener du at instituttet kunne have gjort mere for at hjælpe dig i dit forskeruddannelsesforløb?	PH.D.-SN	ISK
ja	43	14
nej	36	8
Måske/både og		2
ikke relevant	18	
Total	96	24

Tabel 10: Instituttets rolle (Ph.D.-SN)

12 af dem, som mener at instituttet kunne have gjort mere, kommer fra ILKM. De mener at instituttet kunne have gjort mere ved at finde en bedre vejleder-stipendiat match, gøre mere for netværksdannelse engagere sig mere i Ph.D.-projekterne, give bedre vejledning i forhold til undervisning, udvise mere fleksibilitet og blive bedre til at integrere Ph.D.-studerende med VIP'erne.

ISK-respondenter fremkommer med følgende forslag:

- sikre vejlederkompetence,
- tilknytte en overordnet ansvarlig person ud over vejlederen til at sikre forløbet,
- sørge for at den Ph.D.-studerende ikke kommer i klemme i vejlederens egne forskningsaktiviteter,
- Ph.D.-introduktion,
- mere fleksibilitet vedr. deltid,
- mere information om ansættelsesmæssige forhold,
- klar procedure vedr. vejlederskift.

Der blev også bemærket at ISK har været til stor hjælp for den Ph.D.-studerende.

7 Forslag til forbedring

I begge spørgeskemaer blev respondenterne afsluttende spurgt om forslag til, hvordan forskeruddannelsen ved SDU kan forbedres?

Forslag fra Ph.D.-SN undersøgelsen vedr.

Vejledning

- Give vejlederne tid til selv at forske, sætte en øvre grænse for antallet af tilknyttede Ph.D'er pr. vejleder.
- Hav modet til at sortere i de dårlige vejledere.
- vejleder-'uddannelse'
- løbende evaluering af vejledningen
- Professionalisering af vejlederfunktionen
- Synlig ledelse i kvalitetsarbejdet: ansvarsplacering i forhold til kuldsejlede projekter, appelinstans for studerende
- Såvel ph.d-stip. som vejledere bør informeres grundigt om hhv. pligter og rettigheder

Stil krav til vejlederne. Der er risiko for, at de bruger deres studerende til at fremme egen sag, og som de tror, de kan forme og manipulere til egen fordel.

- Jeg kunne godt tænke mig et opgør med 'hykleriet' omkring vejlederrollen. Det fremstilles ofte som et struktureret forløb, hvor vejleder og den studerende indgår i et skolastisk lærer-elevforhold. Det kan kun lade sig gøre, hvis de går i det samme miljø dagligt og/eller arbejder på samme projekt. Der er også en anden mulighed, nemlig at vejlederen er den studerendes indgang til det faglige miljø, en netværksrolle. Jeg tror det ville være hensigtsmæssigt, hvis der f.eks. var halvårige forhandlinger mellem vejleder og studerende om, hvilken rolle vejlederen skulle

have det næste halve år frem.

Det ville lette forventningspresset, som nok ofte går i forskellige retninger. Den skolestiske rolle peger på faderen/moderen der hjælper og vejleder og nurser og hele tiden er opmærksom og nær. Og det er ikke realistisk - og sikkert heller ikke ønskeligt. Det skaber skuffede forventninger og frustrationer hos den studerende og sikkert dårlig samvittighed hos vejlederen, fordi vejlederen ikke lever op til rollen.

- Åbenhed omkring vejledningsprocessen (f.eks. bør det ikke gøres til et problem, at det kan være nødvendigt/hensigtsmæssigt med et vejlederskifte).
- Sørg for at synliggøre hvad der sker, når det går galt. Alle tror de er ene om at rende ind i problemer. Prøv at åbne vejleder-doktorand-relationen op, så den ikke bliver helt privat. Undervis vejlederne i deres ansvar, fagligt, etisk og moralsk overfor deres doktorander. Understreg, at et dårligt phd-forløb ikke kun er den studerendes skyld og ansvar, men også siger noget om institut og fagmiljø. Det er let at sparke til dem som befinder sig nederst i hierarkiet

Instituttet og fakultetets Ph.D.-funktion

- Leve op til jeres ansvar om kontrol med andre og hinanden. Også selv om det kan være besværligt.
- Organiseret information om kurser, udlandsophold, miljøskifte mv.
- Måske oprette en uvildig studievejlederfunktion, hvor en fastansat lærer, der har været igennem et ph.d.-forløb, nogle timer i måneden, kunne vejlede de ph.d.-studerende, ikke bare i forb. med, hvad jeg har nævnt, men også omkring færdiggørelse af projekt, A-kasse osv.
- Netværk og samarbejdet blandt de studerende (læse- og støttegrupper).
- Bedre integrering af de ph.d.-studerende i forskningsmiljøer
- Diskussion af forløbet mens det foregår med institutleder eller anden med overordnet ansvar.
- Tiltag til at fremme højere grad af fysisk tilstedeværelse på instituttet - der er i øjeblikket ikke noget fagligt miljø at komme efter i det daglige. Fx obligatoriske faglige fællesmøder for alle vip'er en gang månedligt, hvor der laves forskningsventilering (man skiftes til at fremlægge sit igangværende arbejde).
- Sørge for overensstemmelse mellem de mange små forskningscentre og det (tvær)faglige miljø, som de Ph.D.-studerende kan indgå i - der sagtens kan gå på tværs af institutter.

Forskerskolen

- De tiltag, der er foretaget med oprettelsen af forskerskolerne, hvor det sociale netværk mellem stipendiaterne søges styrket, er gode og tiltrængte.
- Forskerskolen er den rigtige vej frem, men vær forsigtig med ikke at ensrette, dvs. kræve for mange obligatoriske kurser. Og fortsæt med at tænke et socialt element ind i uddannelsen. Det kan være noget ensomt at være ph.d.-studerende.
- Symposier og forskerværksteder: En gang hver 14.dag eller måske hver tredje uge åbner én aktiv forsker døren til sit 'forskerværksted', og fortæller om arbejdsgange, problemer, visioner og også gerne om 'vilde tanker'.
Sørger for at de studerende får lov til at fremlægge deres projekt i fred: Da mit skulle fremlægges - efter 5 min sagde jeg ordet aktionsforskning, hvorefter min fremlæggelse blev lukket med den besked gå hjem og forsk rigtigt! Jeg havde brugt

4 dage på min første fremlæggelse.

Vejlederne sover under fremlæggelse af halvårsseminar. Til halvårsseminariet får to studerende næsten al tiden og der er intet til en selv, da folk skal med toget hjem (dem der har fremlagt!) - og ikke venter på ens fremlæggelse.

- én person pr. kontor.
- Indkøbe bøger på et tidligere tidspunkt samt have en basis bogsamling. Købe bøger man selv kan få til låns når man bestiller dem!

Kurser

- En slækkelse af kravet om kursusvirksomhed ville være fint. Det er spild af tid og en stressfaktor desperat at søge at finde et eller andet, man kan fylde på halvårsevalueringen.
- flere definerede kurser
- Planlægningen skal tage hensyn til, at man får et kursus tæt på det tidspunkt, hvor man har behovet. I hvert tilfælde ikke meget senere. Er dette ikke muligt, kunne man overveje at tilbyde individuel vejledning af en forsker, der har speciel indsigt i området. Et projekt får hurtigt så specifikke problemstillinger, at ekspertviden er nødvendig. Man kunne man lave en 'byttebørs' med eksperter mellem institutionerne, så den individuelle ekspertvejledning ikke blev et økonomisk problem.
- Indgå samarbejde med andre universiteter og lave et kursuskatalog som ikke er forskerskole-defineret men mere temaorienteret.
- En obligatorisk indføring i videnskabelig metode.
- Hvad med et etdags kursus i at tilrettelægge et undervisningsforløb med tilhørende eksamen? Her måtte jeg bare prøve mig frem.
- Flere af de tværfaglige kurser i emner af relevans for forskning og affatning af afhandling

Forslag fra ISK

- Styrk forskerskolen som fælles fagligt og ansættelsesmæssigt organ for Ph.D. stipendiater!
- Modarbejd isolering af forskningsmiljøer!
- Etablér 'uvildig' rådgivning ikke kun i konfliktsituationer!
- Vær mere opmærksom på vejledernes kvalifikation!
- Inddrag 'konsulenter' når afhandlinger er i uføre!
- Indfør mentorordning mellem ældre og nye Ph.D.-studerende!
- Indret arbejdspladser til fripladsstuderende!
- Afhold regelmæssige MUS, også om fremtidsmuligheder med oplysninger om tiden efter stipendiets ophør!
- Mere kollegial opbakning om forskerskolen!
- Styrk samarbejde mellem forskningsmiljøerne på instituttet!
- Tilknyt alle Ph.D.-studerende til forskningsmiljøer!
- Opsaml erfaringer fra succesfulde Ph.D.-forløb!
- Styrk rekrutteringssiden!
- Indfør vejlederpædagogikum med obligatorisk kursus om vidensdeling!

8. Konklusion

Det fremgår klart af begge undersøgelser at Ph.D.-uddannelsens kvalitet ved Det Humanistiske Fakultet kan løftes betydeligt. Problemstillingerne er lidt forskellige fra institut til institut, men det er ikke acceptabelt at ca 1/3 af de Ph.D. studerende ikke er tilfredse med deres forløb og en lidt mindre del ikke er tilfreds med vejledningen.

Vejledningsproblemer er store ved næsten alle institutter. Især nævnes vejlederens manglende interesse i projektet og manglende tid som et problem. Da der ved samme institutter dog også er (stor) tilfredshed med vejledningen er problemet åbenbart knyttet til at nogle vejledere enten ikke fungerer sammen med deres Ph.D. studerende eller i det hele taget ikke lever op til standard. Konsekvensen for institutterne og Ph.D.-studienævnet må være at

- styrke kvalitetskontrollen mhp vejledning,
- følge bedre med i problemer ved vejledningen,
- lette vejlederskift for den Ph.D.-studerende og vejlederne,
- sortere vejledere fra som ikke lever op til standard,
- uddanne vejlederne (bedre),
- etablere vejledernetværk og samarbejde mellem vejlederne,
- styrke faglige miljøer som de Ph.D.-studerende er indlejret i.

Kursusdelen synes ikke at korrelere på samme måde med tilfredsheden som vejledningen gør. Konkret efterspørges udbud af en del flere kurser. Problemet med at der ikke udbydes nok kurser på de studerendes specifikke arbejdsområde kan sandsynligvis kun løses af, at Ph.D. studerende i større grad knyttes til stærke fagmiljøer som kan opfylde kursusbehovet. I tilfælde hvor de studerende med deres forskningsområde er ret alene i landet, kan det anbefales at de i højere grad bruger eksisterende fagmiljøer i forbindelse med deres udlandsophold.

Den sociale kontakt mellem de Ph.D.-studerende spiller en central rolle i undersøgelserne og synes især at være relevant for institutter hvor der ikke findes (eller har været) en forskerskole. Nationale forskerskoler kan ikke dække disse behov der skal løses ved en

lokal organisering på SDU. Det kan også medføre at der skal kræves en hyppigere fysisk tilstedeværelse af de Ph.D.-studerende ved institutterne.

Som bekendt har især DIG problemer med undervisningsforpligtelsen, men også ved de andre institutter synes det påkrævet at undervisningsforpligtelsen får mere opmærksomhed.

Tilfredshedsundersøgelserne har indflydelse på Ph.D.-studienævnets handlingsplan som løbende opdateres ved studienævnsmøderne og derfor omtales i studienævnsreferaterne. En del af de aktiviteter som studienævnet og SDUs forskerskoler har sat i gang i 2004 ligger godt i tråd med de behov, som undersøgelserne markerer.

Styrkelse af SDU Ph.D.-netværk ved velkomstkurser, lokale værktøjskurser og netværksdannelse.

Tværgående kurser mellem forskellige lokale forskerskoler.

Udvikling af et vejlederkursus.

Møder mellem forskerskolelederne resp. Ph.D. studieleder med de Ph.D. studerende ved 2. og 4. halvårsevaluering.

Standardisering af halvårsevaluering.

Revision af studievejledningen.

Efterskrift

Når man læser besvarelserne brænder frustrationen og utilfredsheden ved nogle svar meget kraftigt igennem. Det er især tydeligt ved fallerede projekter resp. projekter hvor vejlederskift har fundet sted. Andre frustrationer hænger sammen med at respondenterne ikke har formået at sætte sig ind i de regler eller ikke er klar over at det er de studerendes egen opgave at orientere sig i de tilgængelige dokumenter. Da især de meget kritiske respondenter nok efterlyser deres kommentarer vil det være uhensigtsmæssigt ikke at nævne dem. Derfor lader jeg nogle af dem komme til orde her

- Fjern den utidssvarende encyklopædiske afhandling og erstat den med skrivning af relevante artikler, sådan som mere fremsynede fakulteter forlængst har gjort.
Kommentar JW: Det kan man også på SDU, læs studieordningen!
- Det kunne for eksempel være meritgivende (ud over på cv'et) at skrive videnskabelige artikler, da det vel også er det vi burde uddannes til. Andet er dybt underligt.

Kommentar JW: se ovenfor.

- Jeg mener, man i højere grad bør kreditere en phd-studerende for at publicere i anerkendte danske og internationale tidsskrifter og bøger.

Kommentar JW: se ovenfor.

- Det er der slet, slet ikke plads til at skrive her.

Kommentar JW: Hvordan skal vi så få det at vide?

- Ansætte en anden administration og ledelse på DIG
- Har fået lyst til at skrive en kronik under eget navn.
- Denne "undersøgelse" giver jeg ikke noget for. Hvad vil man egentlig vide?

Kommentar JW: Det vi spørger om!

- I forhold til ph.d.studienævnet og fakultetsniveauet vil jeg gerne sige, at det i bedste fald har været irrelevant for mit arbejde. Der indsendes ph.d.-planer og evalueringer uden nogen form for respons, og i det hele taget er informationsniveauet meget lavt. F.eks. var det først med brevet om undersøgelsen jeg blev klar over, at der var skiftet studieleder. Hvorfor dagsordener, referater og den slags meddelelser ikke rundsendes, når der findes mailinglister, forstår jeg ikke.

Kommentar JW: Hvad med at læse Ph.D.-SNs hjemmeside?

På Ph.D.-studienævnets vegne

Johannes Wagner
Studieleder for Ph.D.-uddannelsen ved Det Humanistiske Fakultet
Syddansk Universitet

29.6.2005